

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ammatillinen koulutus – opetuksen ja ohjauksen määrän arviointi 22.9.2021

Piritta Sirvio
Hallitusneuvos, OKM

Opetuksen ja ohjauksen määrän sääntelykehikko

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma – HOKS (AML 44 §)

- Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot siten kuin jäljempänä 46–49 §:ssä ja 67 §:n 2 momentissa säädetään. Suunnitelmaan merkittävistä tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.
- HOKS:iin merkittävät tiedot (VnA 9 §):
Koulutuksen järjestäjä merkitsee opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ainakin seuraavat tiedot:
  - 7 a) oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä;

Osaamisen hankkimisen suunnittelu (AML 48 § 2 mom)

- Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen, jos opiskelijalla ei ole osaamisen osoittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista.
- Ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon tai koulutuksen osittain. **Perustutkintokoulutuksessa koulutuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnista.**

Oikeus saada opetusta ja ohjausta (AML 61 §)

- Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä tukee opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. **Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetus ja ohjaus toteutetaan ottaen huomioon 48 §:n 2 momentin mukaisesti arvioitu oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä.**

Opetuksen ja ohjauksen määrän arviointi (VnA 10 a §)

- Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 48 §:n 2 momentissa tarkoitetussa opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa lähtökohtana käytetään tässä pykälässä säädettyä tuntimäärää, jos ammatillista perustutkintoa suorittavalla opiskelijalla ei ole tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen suorittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista.
- Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen suorittamiseksi tarvittavan opetuksen ja ohjauksen määrä on vähintään 12 tuntia osaamispistettä kohti. Tuntimäärä voi kuitenkin olla säädettyä suurempi tai pienempi opiskelijan oppimisvalmiuksien tai yksilöllisten valintojen perusteella. Tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetyt tutkinnon osien mitoitusperusteet.

Asetusmuutoksen valmistelu ja aikataulu

- Valtuutussäännös lisättiin ammatillisen koulutuksen lakiin oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä (HE 173/2020 vp, L 1218/2020)
  - lakimuutos vahvistettiin 30.12.2020
- Asetusvalmistelu syksy 2020 - kevät 2021
  - lausuntokierros 13.11.—4.12.2020
  - kaksi ”pyöreän pöydän” –tilaisuutta keväällä 2021, läsnä keskeiset sidosryhmät
- Asetus annettiin 23.6.2021 (583/2021)
  - <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210583>
  - <https://minedu.fi/ammattillisen-koulutuksen-lainsaadanto> (perustelumuistio)
- Asetus voimaan 1.8.2022 (9 §:n muutos ja uusi 10 a §)

Puolesta ja vastaan

- Parantaa opiskelijan oikeusturvaa
- Yhdenvertaista kohtelua koulutuksen järjestäjästä riippumatta
- Lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden yhdenvertaisuus
- Tukee ja vahvistaa oppivelvollisuuden laajentamista
- Osaamisperusteisuuden vastainen
- Kaventaa osaamisen hankkimisen erilaisia mahdollisuuksia
- Vaarana, että ”minimistä muodostuu maksimi”
- Opetuksen ja ohjauksen määrän määrittäminen työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa vaikeaa

Mitä uudessa 10 a §:ssä
säädetään?

Milloin ja keneen asetusta sovelletaan?

- *Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 48 §:n 2 momentissa tarkoitetussa opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa lähtökohtana käytetään tässä pykälässä säädettyä tuntimäärää, jos ammatillista perustutkintoa suorittavalla opiskelijalla ei ole tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen suorittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista.*
  - sovelletaan vain perustutkintokoulutuksessa
  - jos opiskelijalla ei kyseisessä tutkinnon osassa (tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueessa) ole aiemmin hankittua osaamista
  - arviointi tehdään tutkinnon osittain, HOKS:in laadinnan yhteydessä

Miten osaamisperusteisuus huomioidaan?

- Osaamispisteet – ECVET-järjestelmä
  - osaamispisteet otettu käyttöön ammatillisessa koulutuksessa 1.8.2015
- AML 12 §: Tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon tai valmentavan koulutuksen ammattitaitovaatimukseen ja osaamistavoitteisiin.
  - pisteiden kokonaismäärästä annetaan ECVET-pisteitä kullekin tutkinnon osalle sen mukaan, mikä on niiden suhteellinen painoarvo tutkinnosta
  - Opetushallitus määrittää tutkinnon osien osaamispisteet tutkinnon perusteissa

Miten osaamisperusteisuus huomioidaan?

- *Tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetyt tutkinnon osien mitoitusperusteet.*
- Tarkoittaa sitä, että osaamispistemäärältään saman laajuiset tutkinnon osat tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueet eivät aina edellytä kaavamaisesti samaa tuntimäärää opetusta ja ohjausta.

Miten määrittyy asetuksen 12 h/osp?

- Miten määrittyy ammatillisen perustutkinnon laajuus 180 osaamispistettä?
  - Jotta ECVET-pisteitä käytettäisiin yhdenmukaisesti Euroopan eri maissa, sovelletaan käytäntöä, jonka mukaan virallisessa täysipäiväisessä ammatillisessa koulutuksessa vuoden aikana todennäköisesti suoritettavat oppimistulokset vastaavat 60:tä pistettä.
  - Tutkinnoille, joille ei ole viitteeksi virallista oppimispolkua, voidaan antaa ECVET-pisteitä vertaamalla tutkintoa toiseen tutkintoon, jolle on virallinen oppimispolku.
  - Ammatillisille tutkinnoille ei ole määriteltävissä yhtä yhtenäistä, virallista oppimispolkua, jonka pohjalta tutkinnoille voitaisiin antaa osaamispisteet. Tästä syystä ammatillisten tutkintojen osaamispisteet on annettu vertaamalla ammatillista perustutkintoa lukiokoulutukseen, jolla on virallinen oppimispolku (3 vuotta).

Miten määrittyy asetuksen 12 h/osp?

- Lukioasetuksen (810/2018) mukaan nuorille tarkoitettussa koulutuksessa oikeus saada opetusta 14 h 15 min opintopistettä kohti
- Nuorille tarkoitettun lukion oppimäärän laajuus 150 opintopistettä (tavoitteellinen suoritus aika 3 vuotta)
- Oppimäärän aikana opetusta $14 \text{ h } 15 \text{ min} * 150 \text{ op} = 2137,5 \text{ h}$
  - $2137,5 \text{ h} / 180 \text{ osp} = 11,875 \text{ h}$
- Opetushallituksen tulee laatia ammatillisten perustutkintojen perusteet siten, että tutkinnot vastaavat laajuudeltaan lukiolaissa säädettyä lukion oppimäärän laajuutta (lähtökohtana 3 vuotta)
- Ehdotettu 12 h/osp vastaa laskennallisesti samaa tuntimäärää opetusta ammatillisen perustutkinnon aikana kuin lukion nuorille tarkoitettun oppimäärän suorittamisen aikana

Onko 12 tuntia maksimi vai minimi?

- Ei kumpikaan, vaan se on **arvioinnin lähtökohta**
- Asetuksella säädettävästä tuntimäärästä **voidaan ja tulee** tarpeen mukaan poiketa ylös- tai alaspäin
  - osaamisperusteisuus
  - opiskelijan yksilölliset valmiudet
- Yksi tunti on 60 minuuttia
  - jaetaan tarkoituksenmukaisiin opetusjaksoihin

Tarvittaessa enemmän tai vähemmän

- Opetuksen ja ohjauksen tarve voi olla keskimääräistä suurempi esimerkiksi silloin, kun opiskelijalla on oppimisvaikeuksia tai muuta tavallista suuremman tuen, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen tarvetta.
- Opetuksen ja ohjauksen määrä voi olla säädettyä pienempi esimerkiksi, jos
  - opiskelijalla arvioidaan olevan valmiudet hankkia tutkinnon osan suorittamiseksi tarvittava osaaminen pienemmällä opetuksen ja ohjauksen määrällä
  - opiskelijan yksilöllisten valintojen vuoksi, jos opiskelija esimerkiksi kykenee ja haluaa opiskella itsenäisesti verkko-oppimisympäristöjä hyödyntäen.
  - Itsenäistä opiskelua tulisi käyttää osaamisen hankkimistapana kuitenkin vain silloin, kun on varmistettu, että opiskelijalla on edellytykset ja riittävät valmiudet itsenäiseen opiskeluun. Erityisen tärkeää tämän varmistaminen olisi nuorimpien opiskelijoiden kohdalla, jotka saattavat haluta opiskella itsenäisesti, mutta joilla ei välttämättä ole siihen riittäviä valmiuksia.

**Miten opetuksen ja
ohjauksen määrän
arviointi tehdään?**

HOKSin laadinnan ja päivittämisen yhteydessä

- Asetus mahdollistaa jatkossakin erilaiset oppimisympäristöt
  - oppilaitos (ns. lähiopetus)
  - etäopetus
  - työpaikat (oppi- ja koulutussopimus)
  - verkko-oppimisympäristöt
- Määrän arviointia voidaan päivittää opintojen edetessä, kuten HOKS:ia muutenkin päivitetään
- Määrä kirjattava HOKS:iin
  - jatkossa myös eHOKS:iin? (lakimuutos valmisteilla)

Opetusta ja ohjausta - mitä se asetuksessa tarkoittaa?

- Koulutuksen järjestäjän opetushenkilökunnan antamaa opetusta ja ohjausta
- Vastuullisen työpaikkaohjaajan antamaa ohjausta työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa
  - oppisopimuksen ja koulutusopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että koulutustyöpaikalta nimetään opiskelijalle ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja (AML 72 § 2 mom)
- Kaikissa oppimisympäristöissä opetuksen ja ohjauksen määrää ei välttämättä helppoa suoraan määrittää
  - koulutuksen järjestäjän soveltamiskäytännöt

Esimerkkinä vastuullisen työpaikkaohjaajan antama ohjaus

- Myös vastuullisen työpaikkaohjaajan antama ohjaus otettaisiin huomioon arvioitaessa ehdotuksen mukaan säädetyllä tavalla opetuksen ja ohjauksen määrää.
- Vastuullisen työpaikkaohjaajan antaman ohjauksen määrää voi olla vaikea etukäteen tarkasti määrittää, sillä ohjaus ei tyypillisesti tapahdu etukäteen suunniteltujen opetustuokioiden puitteissa, vaan työtehtävien yhteydessä tarpeen ja tilanteen mukaan.
- Vastuullisen työpaikkaohjaajan antaman ohjauksen määrä voitaisiin arvioida esimerkiksi työpaikalla järjestettävän koulutuksen keston perusteella arvioimalla tyypillinen perustutkintokoulutuksen opiskelijan ohjauksen määrä, jota opiskelijalle työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana annetaan.
- Vastuullisen työpaikkaohjaajan antaman ohjauksen määrä arvioitaisiin yhdessä työnantajan tai työpaikan edustajan kanssa HOKS:ia laadittaessa tai päivitetessä.
- Työpaikalla järjestettävän koulutuksen yhteydessä opiskelijaa voivat vastuullisen työpaikkaohjaajan lisäksi ohjata myös muut koulutustyöpaikan henkilöstöön kuuluvat. Tätä ohjausta ei asetuksen perusteluiden mukaan lasketa mukaan 12 tunnin arvioinnissa.

Keskeistä huomioida asetuksen soveltamisessa

- Asetuksella säädettävä tuntimäärä on arvioinnin lähtökohta (”mittatikku”)
  - laissa säädetään osaamisperusteisuudesta ja HOKS-prosessista, asetus tarkentaa näitä lakitasoisia säännöksiä
- Ei ole ehdoton minimi tai maksimi
  - opiskelijan yksilölliset valinnat ja tarpeet huomioidaan jatkossakin
- Tarkistuskysymys:
Onko opetusta ja ohjausta riittävästi, jos määrä jää alle 12 h/osp?
  - opiskelijan halu ja valmiudet osaamisen hankkimiseen muutoin?
  - huomioitava, että sovelletaan vain silloin, kun aiemmin hankittua osaamista ei ole
- Iso osa opiskelijoista tarvitsee opetusta ja ohjausta myös enemmän

Kiitos